

**Cyfoeth
Naturiol
Cymru**
**Natural
Resources
Wales**

Briff Tystiolaeth

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith

Craffu Blynyddol ar Waith Cyfoeth Naturiol Cymru - Ionawr 2024

Cynnwys

1. Trosolwg
2. Cyllideb
3. Cynllun Corfforaethol a Dangosyddion Strategol
4. Cynllunio'r Gweithlu'n Strategol
5. Rhaglen Adfywio
6. Ansawdd Dŵr
7. Llifogydd
8. Natur a Ni
9. Recriwtio i'r Bwrdd

1. Trosolwg

I ategu manylion ein hadroddiad blynyddol ar gyfer 2022/2023, rydym wedi amlinellu isod rai meysydd gwaith allweddol er mwyn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau'r pwyllgor am weithgarwch mwy diweddar.

2. Cyllideb

Fel y gwyddoch yn iawn, mae'r sector cyhoeddus yn cael ei herio'n gynyddol o ran gorfod bodloni galwadau gwasanaeth dwysach wrth ymdopi â chyfyngiadau cyllid a chyllideb. Gwaethygir hyn gan ddemograffeg newidiol, sy'n cynnwys gweithlu sy'n heneiddio a chyfraddau swyddi gwag uchel mewn marchnad swyddi y mae'n gynyddol anodd inni gystadlu ynddi. Rydym hefyd yn gweld galw mawr am arbenigwyr mewn meysydd allweddol lle na allwn gyfateb cyflog y sector preifat ac mae hyn yn arwain at faterion denu a chadw hefyd.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) wedi wynebu pwysau ychwanegol sylweddol eleni, yn enwedig mewn perthynas â rheoli costau cynyddol yn ogystal ag effaith ansefydlogrwydd yn yr incwm o bren. Er ein bod wedi cymryd camau i leddfu'r pwysau ar ein cyllideb, megis rhewi recriwtio allanol a lleihau cyllidebau nad ydynt yn ymwneud â staff, erys heriau difrifol.

Rydym yn cynnal adolygiad trylwyr o'n holl weithgareddau i wneud y gostyngiadau pellach sydd eu hangen yn y gyllideb, a'n gosod ar lwybr cynaliadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf ac wedi hynny. Rydym wedi ymrwymo i sicrhau'r arbedion effeithlonrwydd mwyaf posibl i ddiogelu gwasanaethau rheng flaen, ond mae'n amlwg y bydd angen i ni leihau a/neu atal rhai gwasanaethau. Er mwyn gwireddu'r arbedion effeithlonrwydd hynny, bydd angen buddsoddi ac rydym yn trafod gyda Llywodraeth Cymru (LIC) – sydd wedi darparu swyddogion i ymwneud â phob rhan o'r broses hon – y posibilrwydd o wneud cais Buddsoddi i Arbed. Mae ein Tîm Gweithredol yn ystyried ein holl opsiynau ac yn gwybod y bydd rhai penderfyniadau anodd eu gwneud a fydd yn anochel yn effeithio ar wasanaethau y mae'r cyhoedd yn eu mwynhau ac yn eu disgwyl.

Mae'r gwaith hwn yn mynd rhagddo a bydd y canlyniadau cychwynnol yn cael eu cyflwyno i'n Bwrdd, ar ddechrau mis Chwefror, gyda'r gyllideb derfynol a'r cynllun busnes i'w cytuno gan y Bwrdd ym mis Mawrth. Rydym yn cydnabod y byddwn yn gosod cyllideb o dros £250

miliwn y flwyddyn ariannol nesaf, sy'n cynrychioli buddsoddiad sylweddol i fynd i'r afael â'r argyfyngau natur, hinsawdd a llygredd.

3. Cynllun Corfforaethol a Dangosyddion Strategol

Wedi'i lansio'n gynharach eleni, mae cynllun corfforaethol CNC, [Byd Natur a Phobl yn Ffynnu Gyda'n Gilydd](#) yn nodi ein gweledigaeth, ein cenhadaeth, a'n hamcanion llesiant hyd at 2030. Pan gyhoeddwyd y cynllun, gwnaethom ymrwymo i gryfhau'r system ar gyfer monitro'r gwaith o'i gyflawni yn erbyn ein hamcanion llesiant a'r camau i'w cymryd, fel y gallwn gael ein dwyn i gyfrif gan Weinidogion a phobl Cymru.

Ers mis Ebrill 2023, rydym wedi bod yn gweithio i gryfhau ein fframwaith rheoli perfformiad, gan gynnwys datblygu datganiadau effaith ynghyd â dangosyddion strategol a naratif ategol. Dyma haen gyntaf system adrodd ar berfformiad sy'n rhoi mewnwelediad ar lefel strategol i'n heffeithiolrwydd dros y tymor hir wrth fodloni uchelgais yr amcanion llesiant.

Byddwn yn cyhoeddi datganiadau effaith a dangosyddion strategol drafft ym mis Ionawr 2024. Er eu bod yn uchelgeisiol, mae'r datganiadau effaith drafft hefyd yn realistig ac yn gyraeddadwy, ac yn dangos y newid rydym am ei weld ar gyfer natur a phobl hyd at 2030 a thu hwnt. Mae'r datganiadau effaith yn edrych tuag allan ac yn cydnabod yn glir na all CNC eu cyflawni ar ei ben ei hun.

Mae deuddeg dangosydd strategol drafft hefyd wedi'u nodi i ddangos cynnydd tuag at gyflawni'r effeithiau. Bydd y rhain yn canolbwyntio ar y llwybrau y mae angen i ni eu hailgyfeirio (y pethau sydd angen eu newid erbyn 2030). Mae ein dewis o ddangosyddion strategol yn canolbwyntio ar y pethau hynny sydd o fewn gallu CNC i ddylanwadu arnynt. Gall dangosyddion strategol gyfrannu at nifer o ddatganiadau effaith sy'n amlygu'r dull trawsbynciol a chyfannol yr ydym yn ei ddefnyddio i gynnal gwaith monitro ac adrodd.

I gyd-fynd â phob un o'r dangosyddion strategol, mae naratif ategol i'n galluogi i ddangos y cysylltiad ag elfennau cyfatebol ein darpariaeth weithredol. Bydd y naratif hefyd yn amlinellu'r cyd-destun ehangach yr ydym yn gweithio ynddo i ddangos dibyniaethau, nodi risgiau posibl, a darparu eglurder ar y cyfyngiadau allanol a'r meysydd o aneffeithlonrwydd yn y system ehangach a allai fod yn rhwystr i gynnydd. Bydd y naratif ategol yn cael ei adolygu bob cylch adrodd i adlewyrchu newidiadau.

Bydd perfformiad yn erbyn yr effeithiau drafft a'r dangosyddion strategol yn destun gwaith craffu gan y Tîm Gweithredol a'r Bwrdd mewn trafodaethau strategol am yr amcanion llesiant drwy gydol y flwyddyn. Bydd y sesiynau hyn yn seiliedig ar yr effeithiau a'r dangosyddion strategol perthnasol ac yn cael eu llywio gan y naratif ategol. Y prif ffocws fydd ar y gwaith sy'n cael ei wneud gan CNC i gyflawni'r uchod, gan nodi'r camau perthnasol i'w cymryd a'r metrigau perfformiad gweithredol sy'n gysylltiedig. Bydd y naratif hefyd yn myfyrio ar y cyd-destun allanol ehangach, gan gynnwys y llywodraeth, partneriaethau a chymdeithas ehangach, a dulliau rhyngwladol/byd-eang.

Y Camau Nesaf

Cyhoeddir y datganiadau effaith a dogfennaeth y dangosyddion strategol ar ffurf ddrafft ym mis Ionawr 2024, a chânt eu hasesu hyd at chwarter tri 2024/25 i sefydlu eu haddasrwydd a'r broses ar gyfer monitro ac adrodd yn eu herbyn. Gan ddefnyddio'r hyn a ddysgwyd o'r cyfnod profi hwn, cânt eu cwblhau yn hydref 2024 a bydd unrhyw newidiadau'n cael eu hargymell i'r Tîm Gweithredol a'r Bwrdd eu cymeradwyo. Wedi hynny, bydd y datganiadau effaith a'r dangosyddion strategol yn parhau'n sefydlog tan 2030.

Ochr yn ochr â hyn, bydd polisi a chanllawiau'r fframwaith rheoli perfformiad yn cael eu cwblhau er mwyn sicrhau bod yr hyn a ddysgwyd o'r cyfnod profi yn cael ei ymgorffori, bod eglurder ynghylch rolau a chyfrifoldebau, a bod y rheolaethau sydd eu hangen i roi sicrwydd yn y llinell amddiffyn gyntaf a'r ail linell amddiffyn ar waith.

4. Cynllunio'r Gweithlu'n Strategol

Gwnaethom sefydlu Rhaglen Trawsnewid Pobl ym mis Awst 2022 i gyflawni ein Strategaeth Pobl (2022-2025). Mae'r strategaeth hon yn gofyn am ddatblygu Cynllun Gweithlu Strategol i lywio penderfyniadau ledled y busnes. Yn gychwynol, rydym wedi canolbwyntio ar rai meysydd blaenoriaethol i brofi'r dull gweithredu ac i sicrhau ein bod yn cyflenwi'r budd mwyaf o ran mewnwediadau ac ymyrraeth.

Addysg a'r Byd Academaidd

Rydym yn parhau i feithrin cydberthnasau â'r byd academaidd drwy ein Grŵp Tystiolaeth Mewnol, gan chwilio am gyfleoedd i gydweithio ar ymchwil, yn ogystal â chwilio am ffyrdd newydd ac arloesol o ymgysylltu â myfyrwyr. Mae ein cysylltiadau â Phlatform Amgylchedd Cymru yn ehangu, gyda mwy o gyfleoedd ymchwil yn cael eu cynnig yn ogystal â chefnogaeth i fodiwlau sy'n gysylltiedig â diwydiant trwy waith gyda Phrifysgol Aberystwyth. Mae'r cyfleoedd hyn, ynghyd â'n rhaglen addysg a dysgu, yn darparu llawer o gyfleoedd ar gyfer llwybrau i gyflogaeth i CNC a'r sector yn ehangach.

Mae ein rhaglen addysg a dysgu yn parhau i ehangu, gyda mwy o gyfleoedd hyfforddiant i addysgwyr/myfyrwyr yn gysylltiedig â gyrfaoedd penodol a phrofiadau cysylltiedig â gwaith. Mae ein partneriaeth â STEM UK yn sicrhau ein bod yn mynd i'r afael â'r sgiliau prin sydd eu hangen i fynd i'r afael â'r argyfyngau natur, hinsawdd a llygredd.

Lleoliadau

Credwn fod lleoliadau yn rhoi cyfle i bobl ennill sgiliau gwerthfawr a rhannu profiad ac arbenigedd wrth hefyd wneud cyfraniad sylweddol i lwyddiant, cydraddoldeb ac amrywiaeth ein busnes. Mae'r dull a ddefnyddiwn i drin lleoliadau wedi'i nodi yn ein polisi a'n gweithdrefn ar gyfer lleoliadau. Dyma'r fframwaith ar gyfer recriwtio, cydgysylltu, cefnogi a gweithredu lleoliadau.

Ar hyn o bryd, mae 37 o bobl yn cymryd rhan mewn lleoliadau cyflogedig. Mae'r cyfleoedd hyn i gyd yn cael eu talu yn unol â'n hymrwymadau fel cyflogwr Cyflog Byw Gwirioneddol.

Mae yna hefyd amrywiaeth o gyfleoedd di-dâl, gan gynnwys cynlluniau gwirfoddoli amrywiol, sy'n caniatáu i ni gynyddu a chadw sgiliau prin – er enghraifft, deifwyr gwirfoddol. Mae y rhain yn llwybrau pwysig i gynlluniau lleoliadau cyflogedig a chyflogaeth gyda'n sefydliad a'r sector amgylcheddol yn ehangach.

5. Rhaglen Adfywio

Adeiladau

Rydym wedi cyhoeddi ein strategaeth adeiladau, sy'n nodi ein gweledigaeth ar gyfer yr adeiladau sydd ar gael i ni dros y saith i ddeng mlynedd nesaf. Ei nod yw sicrhau, o fewn y cyfyngiadau ariannol a gweinyddol a roddir ar Gorff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, y bydd ein portffolio'n diwallu anghenion busnes ymatebwr Categori 1 wrth drawsnewid tuag at ddyfodol carbon sero net, gan gydnabod yr angen i fabwysiadu mesurau addasu i'r hinsawdd i ddiwallu anghenion yr argyfwng hinsawdd, ac i gyfrannu at ddatrys yr argyfwng natur trwy reolaeth briodol o'r cwrtil o amgylch ein hadeiladau. Rydym yn canolbwyntio ar leihau allyriadau, lleihau cost ein hystâd adeiledig, a gwella llesiant ein staff. Ategir hyn gan gynllun cyflenwi deinamig cysylltiedig sy'n nodi'n fras yr hyn y bwriadwn ei wneud, a phryd, gyda'n hadeiladau presennol.

Rydym wedi bod yn cynnal trafodaethau ag ystod o bartneriaid yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector ynghylch rhannu lleoedd, ac yn ddiweddar rydym wedi rhannu lle gyda Chyngor Sir Powys yn hytrach nag agor swyddfa yn ne Powys.

Rydym wedi rhoi rhybudd ar ein swyddfeydd yn Nhŷ Cambria yng Nghaerdydd, ac yn symud i adain bwrpasol yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru ym Mharc Cathays. Mae'r prosiect hwn yn gwneud cynnydd da, a disgwylir i staff CNC gael mynediad i'r swyddfa newydd yn gynnar yn 2024. Bydd yr adleoliad hwn yn gwneud allyriadau ac arbedion effeithlonrwydd sylweddol i CNC a'r sector cyhoeddus yn ehangach. Rydym yn gobeithio gwireddu arbedion deng mlynedd o rhwng £3 a £4 miliwn a lleihau allyriadau gwresogi a goleuo 50% (o 250 t/CO₂e i 125 t/CO₂e yn seiliedig ar ffigurau sylfaenol 2019/20).

Teithio

Rydym wedi ymrwymo i drawsnewid ein fflyd cerbydau nwyddau ysgafn i fod yn fflyd allyriadau isel iawn (trydan batri yn bennaf) erbyn 2030. Rydym hefyd yn gweithio i gynyddu effeithlonrwydd ein fflyd a chynyddu cyfraddau defnyddio. Erbyn diwedd 2023/24, bydd 10% o'n 550 o gerbydau ffordd yn rhai trydan batri. Rydym wedi cyflwyno polisi prynu cerbydau interim sy'n atal cyflwyno ceir neu faniau diesel newydd i'r fflyd oni bai fod achos busnes clir.

Mae cynllun pontio pum mlynedd i'r fflyd wedi'i ddrafftio i yrru'r newid o ddiesel i drydan batri yn y categori car a nwyddau ysgafn. Ar hyn o bryd, rydym yn gweithio gyda defnyddwyr y fflyd i ddod o hyd i gerbydau trydan batri addas, ac mae Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru yn darparu cyngor technegol rhagorol i'r prosiect.

Er mwyn cefnogi'r broses o gyflwyno cerbydau trydan batri, rydym wedi cyflwyno 48 gwefrydd cerbydau trydan pellach yn swyddfeydd a depos CNC, ac mae bellach cyfanswm o 62 o bwyntiau gwefru. Rydym yn bwriadu caffael contract i gyflenwi seilwaith gwefru ar draws CNC yn 2024/25, cyn belled â bod y gyllideb ar gael.

Rydym wedi treialu sawl cerbyd trydan batri ar draws gwahanol rannau o'r busnes ac mewn gwahanol leoliadau daearyddol. Mae'r rhain yn cynnwys cerbydau pob tir, tryciau codi gyriant dwy olwyn, a nifer o wahanol faniau. Er mwyn datgarboneiddio rhannau eraill o'n fflyd a'n peiriannau, rydym wedi cyflwyno'r defnydd o olew llysiu wedi'i drin â dŵr fel mesur tymor byr ac interim. Mae hwn yn cael ei ddefnyddio yn ein peiriannau, ein generaduron cludadwy, a'n bowserau tanwydd. Unwaith y bydd dewisiadau amgen o ran cerbydau trydan batri ar gael, byddwn yn rhoi'r gorau i ddefnyddio olew llysiu wedi'i drin â dŵr.

Y Camau Nesaf

Byddwn yn cyhoeddi strategaeth fflyd a theithio yn 2024/25 a fydd yn amlinellu sut rydym yn bwriadu cyflymu'r broses o drosglwyddo i fflyd trydan batri a bydd hyn yn cynnwys treialu cerbydau trydan batri arbenigol.

Byddwn yn parhau i resymoli ein hystâd adeiledig, a fydd yn cynnwys datblygu cynllun cyflenwi ar gyfer datgarboneiddio gwres wrth weithio i ddeall yn well gwmpas ac effaith y mesurau lliniaru newid hinsawdd sydd eu hangen. Fodd bynnag, dylid nodi y disgwylir i gost y mesurau sydd eu hangen i ddatgarboneiddio adeiladau CNC ac i ymgorffori'r mesurau addasu angenrheidiol fod yn sylweddol ac mae cyflymder y gwaith hwn wedi'i gyfyngu gan yr adnoddau staffio sydd ar gael.

6. Ansawdd Dŵr

Adolygiad Prisiau 2024 (PR24)

Cyflwynodd cwmnïau dŵr Cymru eu cynlluniau busnes PR24 i Ofwat ar 2 Hydref 2023. Mae Ofwat bellach yn adolygu'r rhain, a bydd yn cyhoeddi penderfyniadau drafft ym mis Mai 2024 cyn y penderfyniadau terfynol ym mis Rhagfyr 2024. Bydd y cynllun busnes y cytunwyd arno a'r cyllid cysylltiedig wedyn yn cael eu cyflenwi rhwng 1 Ebrill 2025 a 31 Mawrth 2030 yn ystod Cyfnod 8 y Rhaglen Rheoli Asedau (AMP8).

Rydym yn croesawu cyflwyno'r cynlluniau busnes hyn gan eu bod yn benllanw blynyddoedd o waith rhwng y cwmnïau dŵr a'r rheoleiddwyr, ac yn nodi rhaglen fuddsoddi sylweddol y mae mawr ei hangen ledled Cymru yn yr amgylchedd dŵr. Bydd y buddsoddiad yn atal y risgiau a'r pwysau y mae gweithrediadau cwmnïau dŵr yn eu rhoi ar yr amgylchedd, ac yn gwella perfformiad amgylcheddol y cwmnïau dŵr.

Ofwat fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol, yn unol â chanllawiau gan Weinidogion Cymru. Ein disgwyliad yw y bydd rhaglen fuddsoddi AMP8 yn cefnogi gwelliannau amgylcheddol cynaliadwy er budd cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Tasglu Ansawdd Dŵr Gwell

Mae'r tasglu'n parhau i lywio'r gwaith o gyflenwi'r cynllun gweithredu ar gyfer gorlifoedd storm, ac ym mis Awst cyhoeddwyd ein hadroddiad gorlifoedd storm cyntaf i randdeiliaid yn unol â'n hymrwymadau yn y cynllun hwnnw. Rydym yn gweithio gyda Dŵr Cymru a Hafren Dyfrdwy ar welliannau i'r data a'r metrigau ar gyfer adroddiad 2024.

Ym mis Hydref, cyhoeddwyd canllawiau gennym ar gyfer dosbarthu gorlifoedd storm yn ogystal â chanllawiau proses ar gyfer trwyddedu gorlifoedd heb drwydded. Mae'r canllawiau hyn yn gosod diffiniadau clir o ran o dan ba amodau y caniateir gorlif storm i orlifo o fewn ei drwydded amgylcheddol, ac maent yn cynnwys diffiniadau o'r hyn sy'n gyfystyr â 'gollyngiad diwrnod sych' a'r cyfanswm glawiad gofynnol i gyfiawnhau gorlif yn ystod 'glawiad trwm' yn ôl y diffiniadau a osodwyd gan y Swyddfa Dywydd. Mae hefyd yn gosod y gofyniad ar gyfer sgrinio asedau ysbeidiol.

Rydym hefyd yn gweithio i sicrhau bod ein data ar gael yn haws i eraill. Ochr yn ochr â hyn, rydym yn gwella sut rydym yn rheoli, prosesu a rheoleiddio'r defnydd o ddata cwmnïau dŵr at ddibenion cydymffurfio. Bydd hyn yn ein galluogi ni, fel y rheoleiddiwr, i nodi'n well lle y gallai asedau fod yn achosi niwed amgylcheddol a sicrhau bod cwmnïau dŵr yn canolbwyntio'n well ar eu gwaith cynnal a chadw a'u buddsoddiadau cyfalaf.

Diweddariad ar Afonydd mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA)

O'r wyth ymrwymiad a ddyrannwyd i CNC yng nghynllun gweithredu'r Prif Weinidog, rydym wedi cwblhau pump, sy'n cynnwys rhannu'r Ddewislen o Fesurau Lliniaru, Pecyn Tystiolaeth y Bwrdd Rheoli Maethynnau a'r Polisi Gwlyptir a Adeiladwyd, yn ogystal ag ymgymryd ag adolygiad o drwyddedau. Fel rhan o'r olaf, rydym wedi amrywio 31 o'r 171 o drwyddedau gwaith trin dŵr gwastraff sydd gan Dŵr Cymru hyd yma, ac wedi diweddarau ein cyngor cynllunio i awdurdodau cynllunio lleol. Mae rhai trwyddedau allweddol wedi'u rhoi i ganiatáu i'r awdurdod cynllunio lleol ddechrau gwneud penderfyniadau – er enghraifft, yn y gwaith trin dŵr gwastraff ym Mhum Rhyd a'r un yng Ngresfordd yn nalgylch Afon Dyfrdwy. Rydym hefyd wedi cynnal cyfres o ddigwyddiadau hyfforddi gydag awdurdodau cynllunio lleol a chyda staff mewnol, gan amlinellu newidiadau i gyngor ac ystyriaeth yn y broses benderfynu ar gyfer cynllunio a thrwyddedu.

Bu oedi sylweddol wrth gyhoeddi amrywiadau ar drwyddedau oherwydd bod Dŵr Cymru wedi herio ein dull o gymhwyso'r terfynau ffoffad ac amonia yn benodol. Bu oedi hefyd wrth roi trwyddedau oherwydd diffyg data monitro a chytuno ar yr amserlenni gofynnol ar gyfer cyflawni gwelliannau. Bydd unrhyw apeliadau ychwanegol gan y cwmnïau dŵr yn golygu na fydd awdurdodau cynllunio lleol yn gallu gwneud penderfyniadau cynllunio oherwydd dim ond pan fydd yr apêl wedi'i chwblhau y gall awdurdodau cynllunio lleol fwrw ati.

Prosiect Arddangos Afon Teifi

Bydd y prosiect hwn yn cynnwys amrywiaeth o bartneriaid, gan gynnwys sectorau rheoli tir a dŵr, awdurdodau lleol, a'r byd academiaidd, i dynnu sylw at ddulliau cydweithredol o wella ansawdd dŵr ac adnoddau dŵr – gan adeiladu gwytnwch cynefinoedd afonol trwy reoli tir a dŵr yn gynaliadwy. Byddwn yn mabwysiadu dulliau ystwyth ac arloesol a bydd y dysgu a ddatblygir yn cael ei ddatblygu ar raddfa fwy a'i ehangu ledled Cymru, gan ddod â manteision lluosog i systemau afonydd eraill. Mae'n gyfle gwych i ddangos sut y gall ymyriadau cydweithredol wrthdroi'r tueddiadau negyddol yr ydym yn eu gweld, gan wella ansawdd dŵr, ecoleg a chynefin, a chefnogi gwytnwch cymunedau lleol a'r buddion a ddaw o'n hamgylchedd naturiol.

Mae rheolwr prosiect wedi'i benodi i ddatblygu'r gwaith gyda phartneriaid dros y chwe mis nesaf, a bydd dadansoddwr tystiolaeth yn dechrau ar ddiwedd mis Ionawr. Cynhaliwyd cyfarfod lansio cychwynnol gydag uwch-gynrychiolwyr o'r sefydliadau rhanddeiliaid allweddol yn Llanbedr Pont Steffan ar 24 Tachwedd, a darparwyd yr wybodaeth ddiweddaraf am y prosiect newydd hwn yn nhydedd Uwchgynhadledd Llygredd Afonydd y Prif Weinidog ar 30 Tachwedd yng Nghaerdydd. Cynhelir cynhadledd ym mis Chwefror, gan ddefnyddio dull "hacathon" i archwilio cyfleoedd cydweithredol a syniadau arloesol ymhellach gyda grŵp ehangach o randdeiliaid/dinasyddion.

Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021

Hyd yn hyn, rydym wedi recriwtio i 19 o'r 22 rôl yn y Tîm Rheoleiddio Amaethyddiaeth newydd i Gymru gyfan, a fydd yn rhoi cyngor i ffermwyr ledled Cymru ar gydymffurfio â Rheoliadau Adnoddau Dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol) (Cymru) 2021. Bydd hyn yn cynnwys cymryd camau gorfodi pan fo angen.

7. Llifogydd

Nodyn Cyngor Technegol 15 (TAN15)

Rydym yn awyddus i gefnogi datblygu cynaliadwy ledled Cymru ac yn cydnabod ei bwysigrwydd wrth sicrhau y gall ein cymunedau barhau i fod yn fywiog ac yn hyfyw. Fodd bynnag, credwn fod drafft diweddaraf TAN15 yn gam yn ôl o'r cyfeiriad polisi clir a chadarnhaol a nodir yn nrafft 2021, ac yn gwaethygu'r sefyllfa a ddarperir gan y nodyn cyngor technegol presennol (2004).

Rydym wedi ysgrifennu'n ddiweddar at y Gweinidog Newid Hinsawdd yn awgrymu y dylem, gyda'n gilydd, ddod o hyd i ffyrdd o gefnogi adfywio mewn ffordd gynaliadwy, a nodi ffyrdd o wneud cymunedau presennol a datblygiadau newydd yn fwy gwydn i berygl llifogydd ac o wella eu gallu i adfer yn gyflym ar ôl llifogydd. Dylid hefyd cynnal llwybrau addas ar gyfer dod i mewn a mynd allan mewn achosion o leoli a gwacáu mewn argyfwng, ac ni ddylai datblygiadau newydd fod yn agored i risg annerbyniol, gan leihau datblygiadau newydd sy'n agored iawn i niwed mewn ardaloedd lle mae perygl llifogydd sylweddol cymaint â phosibl er mwyn diogelu ein cenedlaethau yn y dyfodol.

Dylai mesurau diogelu priodol fod ar waith hefyd lle mae datblygiad yn gorwedd y tu ôl i amddiffynfa, ac ni ddylem geisio amddiffyn ardaloedd sydd heb eu datblygu er mwyn galluogi datblygiad yn unig pan fydd angen yr ardaloedd hyn efallai i wneud lle i ddŵr, yn enwedig gydag effeithiau cynyddol newid hinsawdd.

8. Natur a Ni

Yn gynharach eleni, cyhoeddwyd [Gweledigaeth Natur a Ni](#). Wedi'i chreu gan bobl Cymru, mae'n gosod her ysbrydoledig i'r llywodraeth, cyrff cyhoeddus a'r trydydd sector i weithio gyda'i gilydd, **a chyda dinasyddion**, i ddod o hyd i atebion i'r argyfyngau natur a hinsawdd, a'r heriau i'r gwasanaethau y mae ein dinasyddion yn dibynnu arnynt. Yn fyr, mae'r weledigaeth yn galw am 2050 lle mae cymdeithas a natur yn ffynnu gyda'i gilydd a lle gall pobl ymwneud yn fwy â phenderfyniadau sy'n effeithio ar natur.

Ar yr adeg hon, yn fwy nag erioed, mae angen i ni weithio gyda'n gilydd fel gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru er mwyn inni allu cyd-ddatblygu atebion mwy cynhwysol ac integredig i fynd i'r afael â'r heriau llym hyn, ac rydym yn defnyddio'r weledigaeth hon fel arwydd o obaith ar gyfer y dyfodol. Fel ymrwymiad i bobl Cymru sy'n ymwneud â datblygu'r weledigaeth, byddwn yn defnyddio ein prosesau adrodd i ddangos y camau rydym wedi'u cymryd tuag ati, gan gynnwys lle rydym yn cyflawni mewn partneriaeth ag eraill. Byddwn yn glir ynghylch yr effeithiau y mae ein gweithredoedd ar y cyd yn eu cael ar bobl ac ar natur, yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol.

Wrth ystyried y penderfynyddion ehangach hynny, byddwn yn parhau i weithio drwy nifer o fecanweithiau pwysig ar gyfer cydweithio â gwasanaethau cyhoeddus – yn fwyaf arwyddocaol, fel aelodau o Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Rydym yn cydnabod pwysigrwydd defnyddio'r mecanweithiau statudol hyn ar gyfer cydweithredu arloesol parhaus ar draws gwasanaethau cyhoeddus ac integreiddio canlyniadau ein gwaith.

9. Recriwtio i'r Bwrdd

Ar gais Julie James AS, y Gweinidog Newid Hinsawdd, mae cyfnod Syr David Henshaw fel cadeirydd CNC wedi'i ymestyn i fis Hydref 2025. Mae un swydd wag gan y Bwrdd ar hyn o bryd, a bydd yn recriwtio i'r swydd hon fel rhan o'r ymgyrch ehangach i benodi i'r ddwy rôl arall y mae eu deiliadaeth yn dod i ben ym mis Hydref 2024. Rydym yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru ar hyn, ac yn disgwyl i'r ymgyrch recriwtio ddechrau yn gynnar yng ngwanwyn 2024.

Rhagfyr 2023